

Irresponsables amb fills

Segons els últims estudis, entre un 30% i un 40% de pares no són prou madurs per a assumir la paternitat amb totes les seves implicacions. Les víctimes d'aquesta immaduresa són, com sempre, els més indefensos: els infants.

A final del mes passat va ser detinguda a Girona Maria Carme Rodríguez, de 25 anys, acusada d'haver matat el seu fill de nou mesos d'edat, escanyant-lo amb el cordill de la gorra que portava el nadó. Quinze dies abans, el fiscal en cap de l'Audiència de Lleida havia sol·licitat l'obertura del judici oral contra les germanes Maria José i Cristina Llanos, de 24 i 22 anys respectivament, que mantenien tres fills seus, Verònica, Hèrcules i Joan, vivint en condicions infrahumanes: les criatures estaven, junt amb sis gossos, en una casa bruta i ferosa. Rosa B.B., de tres anys d'edat, fou interrogada per un jutge de Lleida, el passat novembre, per a saber qui dels seus pares li havia cremat el cos amb puntes de cigarret encenses.

Aquests exemples de maltractament d'infants són un fet comú en el nostre país. Segons els últims estudis, les criatures maltractades s'estima que sobrepassen, als Països Catalans, els 15.000 casos anuals, molt en línia amb la casuística de països com els Estats Units, França o la Gran Bretanya. Els causants dels maltractaments infantils són el pare, en un 64'9% de les vegades, i la mare, en un 77'9% —dades de la Direcció General d'Atenció a la Infància, de la Generalitat de Catalunya—. Si el percentatge passa del cent per cent és a causa que, sovint, són tot dos progenitors alhora qui s'encruellexen amb les criatures.

D'acord amb el mateix

estudi, quant al tipus de maltractament, si bé el físic és el més espectacular, l'abandonament i la negligència, amb un 78% dels casos, i el maltractament psicològic, amb un 43%, són els més silenciosos i habituals. Maltractar els fills, doncs, no és un fet que se ceneixi a la seva vessant més mòrbida, com ara les pallisses, les cremades amb cigarrets o les accions violentes que els ocasionen la mort, sinó que s'adreça amb massa freqüència, i de forma creixent, cap a actes —o millor, actituds— que afecten greument la part psicològica dels infants. I els responsables, òbviament, són els pares. Els pares irresponsables.

La doctora Montserrat Alegre, cap de la secció de Diagnòstic Prenatal de l'Institut Dexeus de Barcelona, afirma que "entre un 30 i un 40% de les implicacions que comporta, tot i que el grau d'immaduresa no és el mateix en tots dos cònjuges".

La paternitat pot obeir a dues circumstàncies. L'una, al desig i acceptació de tenir un fill. L'altra, a la voluntat inconscient de fecundar i ser fecundat. Aquestes circumstàncies, com que la parella és constituïda per dues persones, presenta la corresponent combinatòria. És a dir, que la futura mare desitgi i accepti tenir un fill, i que per part del futur pare hi hagi sols la voluntat inconscient de fecundar. O que sigui el futur pare qui desitgi el fill i que en la potencial mare hi hagi la voluntat de ser fecundada. O que tots dos

coincideixin en el mateix supòsit, sigui d'un signe o de l'altre. Com a conseqüència de la combinatòria precedent, segons el doctor Josep Tomàs Vilaltella, cap de la Unitat Psiquiàtrica de l'Hospital Maternal-Infantil de la Vall d'Hebron de Barcelona, "els pares poden rebutjar el fill, o poden no rebutjar-lo. Entre les persones que rebutgen el fill, hi ha les que ho saben i les que no ho saben".

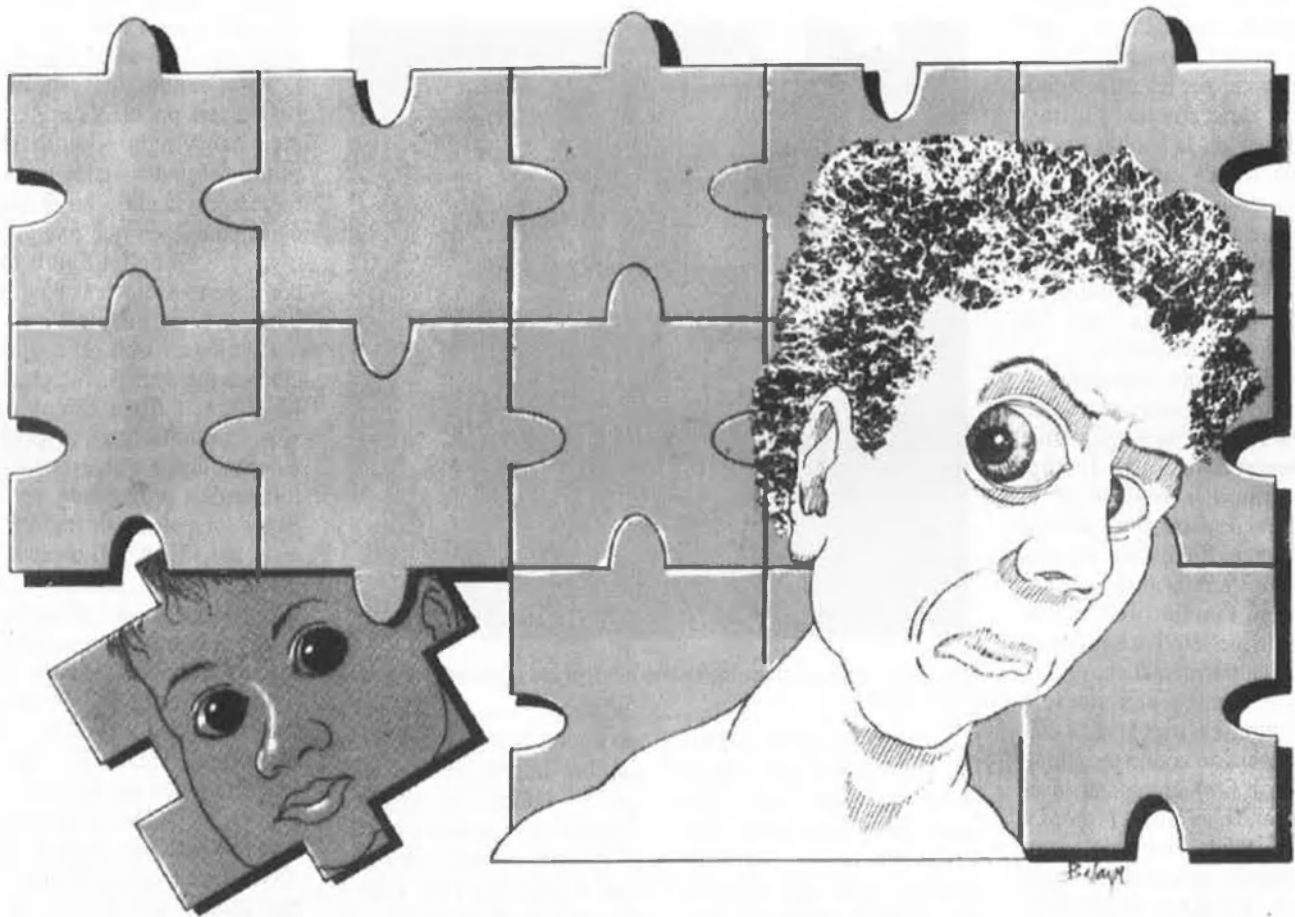
El pare o la mare que rebutja el seu fill, i ho sap, acostuma a reaccionar contra ell de forma agressiva, cosa que ocasiona gran part dels maltractaments físics o d'abandonament de l'infant. Un estudi recent dut a terme per la Comisió Interministerial de la Juventut, del govern espanyol, assenyala que un 50% dels pares presenten tendències agressives contra els seus fills. Aquest percentatge es fracciona de la següent manera: un 30% justifica conscientment el càstig físic; l'altre 20% presenta diverses vessants, entre les quals destaquen els pares que redueixen les tensions dels fills tot administrant-los calmants, els que mantenen una actitud permissiva respecte als fills però que exerceixen altres mecanismes de violència —sobretot psicològica, com amenaces, menyspreu, etc.—, i els que, de forma oberta, agredeixen físicament i cruelment les criatures.

L'altre grup, el que correspon al pare o la mare que rebutja el fill i no ho sap, desenvolupa un complex i al mateix temps corrent mecanisme psicològic. "Aquest

pare o aquesta mare —explica el Dr. Josep Tomàs— passa a l'extrem contrari, el de la sobreprotecció. És a dir, inconscientment se sent culpable de rebutjar un fill que hauria d'acceptar, i per tant s'autojustifica tot abocant-se en atencions cap a ell, sobreprotegint-lo". La sobreprotecció, com se sap, ocasiona la castració de l'infant, ja que l'invalida per a moure's amb un mínim de defenses dins de l'univers social que li pertoca.

La sobreprotecció és també sovint la manifestació dels pares que no rebutgen el fill. La raó d'aquest fet és que l'espera de la criatura genera en un, o ambdós cònjuges, un quadro d'ansietat. El fill, de tan desitjat, es converteix en un objecte fràgil, que cal protegir. I aquesta protecció, per temor, es realitza de manera excessiva, de forma que acaba per anul·lar el desenvolupament social de l'infant. Aquesta mena de pares són els que sempre estan pendents del nen, els que responen amb celeritat i amb exageració a qualsevol símptoma d'anormalitat que manifesti. Això té un efecte potenciat: l'evolució de la vigilància del fill es fa cada vegada més angoixadament i, com més va, més lleus i freqüents són els signes que ha de fer l'infant per reclamar l'atenció dels pares.

Aquest conjunt de casos, sotmesos com hem dit a la pertinent combinatòria —depenent de l'activitat i maduresa de cada membre de la parella—, tenen com a corollari la formació d'un col·lectiu conegut com a

“nens amb risc”. El infants que l'integren presenten distintes alteracions adaptatives; això és, que manifesten difi-

cultats d'integració social. Els “nens amb risc” són un greu problema en les comunitats modernes. Als Països

Catalans, entre un 35 i un 40% d'infants conformen aquest grup. “Segons els últims estudis —diu el Dr.

Josep Tomàs—, entre un 30 i un 35% de la població de 0 a 18 anys requereix, en algun moment (CONTINUA A PÀG. 42)

Entrevista al doctor Santiago Dexeus

“La irresponsabilitat dels pares és un fet quotidià”

De quina manera podrien definir-se els pares irresponsables?

—La irresponsabilitat paterna o materna podria definir-se segons diferents paràmetres. Per exemple, considero uns pares irresponsables aquells que tenen una criatura a partir dels 38 anys i no prenen les precaucions mèdiques adients per gaudir d'un embarç correcte i d'una natalitat amb fill sa.

Uns altres aspectes de la irresponsabilitat dels pares es poden traduir en el fet ja ini-

cial de tenir inconscientment un fill com si fos la prolongació d'una joguina o l'afirmació de la seva aparent responsabilitat quan en realitat amaguen una gran inseguretat.

Hi ha una sèrie de condicions més que marquen la responsabilitat paterna durant el desenvolupament del fill i que generalment són conseqüència d'una pèssima educació per a exercir el paper de pares.

—¿Com afecta la irresponsabilitat dels pares en

els fills?

—Molt probablement l'àrea principal en la qual queden afectats els fills està dins la coordinació de la seva pròpia personalitat. Les neurosis poden tenir origen en aquesta comunicació de pares a fills que, quan es marca dins el terreny d'una irresponsabilitat, pot donar lloc a generacions d'imadurs que la transmeten com si es tractés quasi d'una malaltia genètica, quan en realitat només és una insuficiència de la seva personalitat. La irresponsabi-

litat dels pares es veu tantes vegades i de tantes maneres que és, desgraciadament, un fet quotidià. De vegades es diu que és fàcil jutjar els altres quan un mateix no s'adona de les seves equivocacions durant l'educació dels fills... Això, que pot ser possible, no constitueix en absolut una excusa i considero que els pares responsables són aquells que segueixen una mínima anàlisi de la seva personalitat i de les seves possibilitats de natalitat.

(CONTINUA A PÀG. 42)